

*Handläggare:
Göran Rådö*

Yttrande över motion av Christer G Wennerholm (m) och Marie Ljungberg Schött (m) angående utvidgning av vårdgarantin att gälla även inom psykiatrin.

Ärendet

Landstingsstyrelsen har begärt yttrande över rubricerade motion väckt den 9 januari 2003 om utvidgning av vårdgarantin till att gälla även inom psykiatrin. Motionärerna föreslår att den vårdgaranti som infördes 1999 och som givit goda resultat bör utvidgas så att den också omfattar den psykiatriska vården.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsutskottet föreslås besluta föreslå landstingsstyrelsen besluta

att yttra sig enligt förvaltningens synpunkter i det här tjänsteutlåtandet samt

att uttala att frågan om en vårdgaranti avseende även psykiatrisk vård skall prövas i utredningen om en ny vårdgaranti med giltighet från år 2005.

Förvaltningens synpunkter

Motionens innehåll

Motionärerna föreslår i sin motion att en vårdgaranti införs som garanterar även psykiskt sjuka vård i rätt tid. För att möjliggöra detta krävs enligt motionärerna en god tillgänglighet, kontinuitet, rätt att välja vårdgivare och tillgång till en mångfald av vårdgivare.

Beslut om vårdgarantin i budget 2004

Landstingsfullmäktige beslöt i november 2003 att från och med januari 2004 avskaffa den tremånaders behandlingssgaranti som gällt i Stockholms läns landsting. Samtidigt gav fullmäktige landstingsstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till en ny och differentierad garanti som ska börja gälla i januari 2005.

I budgeten anges följande: Syftet med vårdgarantin har bland annat varit att likställa prioriteringen mellan olika specialiteter och se till att resurser finns tillgängliga för att denna prioritering skall kunna verkställas.

Tillämpningen av vårdgarantin har dock fått andra effekter. Genom att

vårdgarantin utvidgats till områden där underlag för tydliga indikationer och prioriteringar ännu inte finns, har en situation uppkommit där utbudet av vård varit mera styrande för konsumtionen av vård än de faktiska vårdbehoven. Det finns nu anledning att återupprätta vårdgarantins ursprungliga intentioner. Detta kräver att det utformas tydliga behandlingsindikationer för vad vårdgarantin skall omfatta.

Den nationellt överenskomna besöksgarantin som säger att man har rätt till kontakt med vården (ev per telefon) samma dag, samt vid behov besök hos primärvårdsläkare inom en vecka och specialiserad läkare inom tre månader, berördes inte av beslutet.

På det nationella planet pågår förhandlingar mellan Landstingsförbundet och Socialdepartementet om en nationell behandlingsgaranti från och med januari 2005. Om en sådan nationell överenskommelse sluts, samordnas förberedelsearbetet i Stockholms läns landsting med det nationella förberedelsearbetet. Om ingen nationell överenskommelse kommer till stånd, innebär fullmäktiges beslut att en ny garanti för Stockholms läns landsting ändå ska genomföras.

Psykiska sjukdomar

Psykisk ohälsa är ett av de största folkhälsoproblemen med stor belastning på individer och samhälle. Följande uppgifter är hämtade ur Hälso- och sjukvårdsrapport 2004. Under 1990-talet och fortsatt under 2000-talet har det totala antalet personer som kontaktat psykiatrin i landstinget ökat. Cirka fyra procent av befolkningen har kontakt med den psykiatriska öppna vården. I länet gjordes under 2002 cirka 476 000 besök. Många med psykiska problem har också kontakt med primärvården. Ångestsyndrom är mycket vanliga bland befolkningen (7 av 100 vid en given tidpunkt). Utan behandling kan dessa leda till stort lidande och allvarlig funktionsnedsättning.

Vårdprogram har tagits fram som omfattar drygt 70 procent av patienter med psykiska sjukdomar och rör följande områden: självmordsnära patienter, psykos, affektiva sjukdomar, ångestsyndrom, alkoholberoende och läkemedelsberoende. Arbete pågår med vårdprogram för narkotikaberoende, personlighetsstörningar och utmattningstillstånd.

Samverkan med kommunerna

För patienter med långvariga psykiska funktionshinder krävs gemensam vårdplanering och uppföljning med socialtjänsten. Medicinsk programberedning 5 i vars ansvarsområde ingår psykiatri har i sin aktivitetsplan angivit samverkansfrågor kring psykiskt funktionshindrade som ett prioriterat område. De geografiska sjukvårdsberedningarna utvecklar också sina kontakter med kommunerna rörande psykiskt

funktionshindrade. De hinder för samverkan som finns när det gäller patienter med s.k. dubbeldiagnoser uppmärksammas särskilt.

Situationen för de psykiskt sjuka har uppmärksammats även på nationell nivå och regeringen har tillsatt en nationell psykiatrisamordnare med uppgift att se över frågor som rör arbetsformer, samverkan, samordning, resurser, personal och kompetens inom vård, social omsorg och rehabilitering av psykiskt sjuka och psykiskt funktionshindrade. Det finns anledning för landstinget att nära följa arbetet på nationell nivå och i sin planering beakta de förslag som där framkommer.

Arbetet med en ny vårdgaranti

Hälso- och sjukvårdsutskottet har den 17 februari 2004 uppdragit åt förvaltningen att utarbeta ett förslag till ny vårdgaranti i enlighet med de riktlinjer som angivits i förvaltningens tjänsteutlåtande i ärendet.

En viktig ambition är att den nya garantin så långt som möjligt ska breddas till att omfatta även vårdbehoven hos kroniskt sjuka patienter och funktionshindrade samt hos patientgrupper som har svårare att hävda sina intressen. Möjligheterna att koppla garantin till de framväxande vårdprogrammen ska prövas.

Hälso- och sjukvårdsutskottet kommer under våren 2004 att få ta ställning till förslag om inriktningen av arbetet med vårdgarantins utformning.

Enligt förvaltningens mening bör utredningen pröva förutsättningarna för att även patientgrupper med behov av psykiatrisk vård för olika sjukdomar kan omfattas av garantin. Det är därvid viktigt att även för dessa sjukdomsgrupper utforma garantin på ett sådant sätt att det säkerställs att de patienter som har störst behov ges företräde till vården. Det innebär att vårdgarantin måste ges en sådan utformning att de insatser som garantin innefattar kan genomföras inom ramen för de resurser som tilldelas detta vårdområde.

Lars-Bertil Arvidsson

Sören Olofsson